

Østre Agder- samarbeidet

Interkommunalt Politisk Råd

Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i

Østre Agder – samarbeidet 2024/2025

Tilskuddsordningen (TSO) - Rekomp, Dekomp og Kompetanseløftet.

Planen er skrevet i regi av Østre Agder - samarbeidet

Arendal innsendt 9. februar, endret 11. mars 2024

Innholdsfortegnelse

Del 1 Oppvekst og utdanning i Østre Agder - samarbeidet

- Oppvekst og utdanning i Østre Agder - samarbeidet
- Barnehager
- Skoler
- Barnehage - og skolebasert
- Kapasitetsbygging i barnehage, skole og PPT

Del 2 Tilskuddsordningen

- Hva er tilskuddsordningen?
- Todelt mål for tilskuddsordningen
- Mål Kompetanseløftet
- Hva er et inkluderende fellesskap?
- Erfaringer med tilskuddsordningen
- Soneinndeling 2024/2025
- Kompetanseutviklingsbehov

Del 3 Nettverkssamlinger 2024/2025

- Hvem kan delta?
- Hva skjer på nettverkssamlingene?
- Hva skjer "hjemme" mellom samlingene?
- Fremdriftsplan
- Forventninger til deltakere

Del 4 Lovverk og andre styringsdokumenter

- Retningslinjer for tilskuddsordningen
- Andre styringsverktøy
- Forpliktelsen

Del 5 Ulike fora med nedfelt mandat

- Oppvekstforum
- Fagutvalg for barnehage
- Partnerskap med UiA

Del 6 Ord det kan være lurt å kjenne til

Del 7 Kilder og anbefalt litteratur

Del 1 Oppvekst - og utdanning

1.1 Oppvekst og utdanning i Østre Agder - samarbeidet

Østre Agder - samarbeidet består av kommunene Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Det er flere enn 17 000 barn fordelt på 112 barnehager og 49 skoler (kommunale og private) i vår region.

I Østre Agder - samarbeidet har "Oppvekst og utdanning" ansvar for å koordinere og samordne felles satsinger innenfor oppvekst - og utdanningsfeltet i regionen. Her er det tilsatt to personer på vegne av de åtte kommunene som koordinerer kompetanseutviklingen i samarbeid med Oppvekstforum, Fagutvalg for barnehage, de enkelte kommunene og UiA. Utviklingsveilederne skal i samarbeid med de åtte kommunene/sonene og UiA blant annet planlegge, iverksette, koordinere og bidra til gjennomføring av tilskuddsordningen. Det innebærer samhandling og dialog med deltakende barnehager, skoler og kommuner. Kunnskap om den enkelte kommunes/enhets kompetansebehov, om statlige og lokale styringsverktøy, relevant forskning, regelverkskompetanse og en høy grad av fysisk tilstedeværelse på alle arenaer er nødvendig.

Tilskuddsordningen består fortsatt av midler tildelt med bakgrunn i Rekomp, Dekomp og Kompetanseløftet. Videre i planen velger vi å omtale Rekomp og Dekomp henholdsvis som barnehage - og skolebasert kompetanseutvikling. Handlingsplanen skal beskrive TSO (tilskuddsordningen) som en helhet i Østre Agder. Målet med TSO er å styrke kunnskap, holdninger og ferdigheter (kompetanse) som kan bidra til et likeverdig tilbud og som fremmer utvikling, læring og trivsel hos alle barn og unge i vår region.

Tilskuddsordningen gjennomføres i partnerskap med UiA. Det er på vegne av kommunene undertegnet en partnerskapsavtale frem til 2025. Samarbeidet er likeverdig og gjensidig forpliktende. Det skal bidra til å forbedre praksis i barnehagene, skolene og i kommunen. UiA skal bruke erfaringene de får til å videreutvikle barnehage - og lærerutdanningene. Den faglige kompetansen og samhandlingen med fagmiljøet er en nøkkelfaktor i tilskuddsordningen. Å drive utviklingsarbeid i partnerskap skal bidra til langsiktig og målrettet samarbeid mellom kommunene og UiA.

Fra høsten 2024/ 2025 vil de ulike kommunene være inndelt i soner. Sone 1 er Arendal, sone 2 er Grimstad, sone 3 er Froland, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Organiseringen i planen tar utgangspunkt i denne inndelingen

"Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre Agder – samarbeidet 2024/2025 ble vedtatt i Oppvekstforum 7. februar 2024.

1.2 Barnehager

Det er totalt 110 barnehager, 29 kommunale og 79 ikke – kommunale, i regionen vår. Det er 4323 barn i disse barnehagene og totalt 1714 ansatte. Av disse er 639 styrere og pedagogiske ledere. Antall fagarbeidere, assistenter og miljøterapeuter er 1075.

Soner	Kommune	Kommunale	Private	Totalt	Barn	Ansatte
Sone 1	Arendal	10	44	54	2040	800
Sone 2	Grimstad	4	24	28	1189	487
Sone 3	Risør	3	3	6	245	94
	Tvedestrand	3	3	6	251	100
	Gjerstad	2	-	2	84	28
	Vegårshei	2	2	4	101	41
	Froland	4	2	6	325	121
	Åmli	3	1	4	88	43
	Totalt	31	79	110	4323	1714

1.3 Skoler

Det er 43 skoler i Østre Agder - samarbeidet og 11 554 elever er fordelt på disse skolene fra 1 – 10. klasse. Antall lærere er 1231 og assistenter (og annet personale i elevrettet arbeid) er 546 (GSI 2023).

Soner	Kommune	Kommunale	Private	Totalt	Barn	Ansatte
Sone 1	Arendal	16	3	19	5535	804
Sone 2	Grimstad	9	2	11	3140	492
Sone 3	Risør	3	-	3	677	93
	Tvedestrand	3	-	3	690	122
	Gjerstad	1	-	1	243	41
	Vegårshei	1	-	1	283	45
	Froland	4	-	4	782	134
	Åmli	1	-	1	204	46
	Totalt	38	5	43	11 554	1 777

1.4 Barnehage - og skolebasert kompetanseutvikling

Kompetanseutviklingen skal baseres på lokale behov slik at tilbudet tilpasses et best mulig utgangspunkt for læring, utvikling og varig endring.

“Barnehagebasert kompetanseutvikling er en måte å jobbe på der ledelsen og hele personalet deltar i en felles utviklingsprosess. Dette øker muligheten for felles læring og endring av eksisterende praksis. Barnehagebasert kompetanseutvikling skal være en støtte til å iverksette rammeplanen på en god måte. Det vil si at rammeplanen er utgangspunkt for all kompetanseutvikling i barnehagen.”¹

“Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid.»²

Ordet kompetanse blir hyppig brukt. Vi velger å definere kompetanse som evnen til å løse oppgaver og mestre utfordringer i konkrete situasjoner. Viktig å huske på at kompetanse inkluderer en persons kunnskap, ferdigheter, holdninger og hvordan disse brukes i samspill.

Ifølge Sølvi Lillejord, professor i pedagogikk så lærer vi best når vi har et kunnskapsbehov - noe som vi ser etter, ønsker, trenger og har tenkt til å bruke.³ Barnehage - og skolebasert kompetanseutvikling bygger opp under det Lillejord sier. Kommunene, barnehagene og skolene skal “stikke fingrene i egen jord” for dermed å finne hva man trenger å bli bedre på slik at barna utvikler seg og lærer best mulig.

Kunnskap - å vite

Forståelse - å skjønne

Ferdigheter - å gjøre i en situasjon⁴

¹<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/barnehagebasert-kompetanseutvikling/>

² <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Skolebasert-kompetanseutvikling-pa-ungdomstrinnet/>

³ Sølvi Lillejord, Fagsamling for kompetanseordningene ReKomp, Dekomp og Kompetanseløftet 17.-18. januar 2023 Scandic Kristiansand Bystranda hotel Agder Kristiansand i regi av Statsforvalteren i Agder

⁴ Udir.no

1.5 Kapasitetsbygging i barnehage skole og PPT

Vår teoretiske modell for kompetanseutvikling bygger blant annet på boka "Kapasitetsbygging i barnehage, skole og PPT.»⁵ Det samme gjør teksten i dette avsnittet.

Kompetanseutvikling handler om utvikling og endring i organisasjoner. Både Stortingsmelding 6 og 21 trekker frem *kapasitet* som en av de sentrale faktorene for økt kvalitet i skole, barnehage og PPT. Begreper som kapasitet, kapasitetsbygging og profesjonelle læringsfellesskap brukes ofte og trenger en utdypning her.

Kapasitet i pedagogiske organisasjoner handler om utvikling av ansattes kvalitet, som i neste omgang skal komme barn og elever til gode i skolen.

Vi velger å bruke definisjonen:

*“Kapasitet er ferdigheter, motivasjon, kunnskap og holdninger som er nødvendig for å implementere innovasjoner, noe som eksisterer på individuelt nivå og på organisasjons - og samfunnsnivå.”*⁶

Ferdigheter, motivasjon, kunnskap og holdninger utgjør viktige forutsetninger for kvalitet. Det interessante her er at det holder ikke med bare kunnskap og ferdigheter for å skape kvalitet - ansatte må i tillegg vise at de er motiverte og arbeide med gode holdninger.

Ledelse er avgjørende for å skape kapasitetsbygging i en organisasjon. Barnehage - og skoleeiere har stor betydning for kapasitetsutviklingen rundt om i barnehagene og skolene.

Kapasitetsbygging kan beskrives som å styrke ansatte og etablere en felles kunnskapsbase for de som arbeider i barnehager og skoler. I utviklingsarbeidet i tilskuddsordningen bygger vi på prinsippene knyttet til *profesjonelle læringsfellesskap*. Et grunnleggende prinsipp i profesjonelle læringsfellesskap er at alle som inngår i organisasjonen som f.eks. barnehage, skole og PPT, involverer seg i og er ansvarlige for læringsprosesser som er relatert til egen praksis.⁷ Denne læringsstrategien stimulerer til kapasitetsbygging i egen organisasjon.⁸

Nettverksbygging og nettverksarbeid kan foregå på mange nivåer. Eksempler kan være på tvers av kommuner (soner), på administrativt nivå sammen med rektorer og styrere, PPT, samlinger for ledere, samlinger for ansatte på tvers av organisasjonen.

⁵ Roland Hye og Ødegård, Kapasitetsbygging i barnehage, skole og PPT - profesjonelle lærende fellesskap, implementering og ledelse.

⁶ Wandersman et al. 2006 forfatters oversettelse - se over

⁷ ibid

⁸ ibid

Nøkkelen til en kapasitetsbygging tilnærming handler om å:

1. utvikle felles verdier, ferdigheter og kunnskap hos alle ledere og ansatte
2. ha fokus på noen få mål
3. opprettholde innsats og fokus over flere år⁹

Del 2 Tilskuddsordningen

2.1 Hva er tilskuddsordningen (TSO)?

“Bakgrunn for ordningene er Meld.St.19 (2015–2016) Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen, Meld.St.21 (2016–2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, Kompetanse for fremtidens barnehage – revidert strategi 2018-2022 og Meld.St.6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.”¹⁰

Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling skal bidra til å øke kompetansen og kvaliteten i barnehager, grunnskoler og videregående skoler, i kommuner og fylkeskommuner, og hos universiteter og høyskoler. Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling omfatter.¹¹

- regional ordning (Rekomp) for kompetanseutvikling i barnehage
- desentralisert ordning (Dekomp) for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole
- kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

⁹ (Fullan, M., 2017)

¹⁰ Retningslinjer for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole
<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2020-12-22-3201>

¹¹ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-01-26-230>

2.2 Todelt mål for tilskuddsordningen

Mål for tilskuddsordningen:

- styrket kollektiv kompetanse i barnehager og skoler ut fra lokale behov, gjennom partnerskap med universitet eller høyskole.

Mål for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis har i tillegg et bredere og tverrsektorielt innhold:

- alle kommuner og fylkeskommuner, barnehage- og skoleeiere har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene til å kunne fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.¹²

2.3 Mål for Kompetanseløftet fra ulike vinkler

Kompetanseløftet skal være et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet, og skal bidra til at alle kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene for å kunne forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Kompetanseutvikling knyttet til Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis skal være tverrfaglige og være rettet mot en bredere målgruppe.¹³

Målgruppen omfatter i tillegg til barnehage- og skoleeiere, ansatte i PP-tjenesten og andre tverrfaglige tjenester i kommunene og fylkeskommunene som inngår i laget rundt barnet og eleven.¹⁴ Eksempler på andre tverrfaglige tjenester er helsestasjoner og skolehelsetjenesten, barnevern, barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste (BUP) og andre sosiale tjenester.

«Alle barn fortjener en god start. Barn og unge skal oppleve å lære, leke, utvikle seg og mestre. Trygge rammer er viktig. Trygge barn som trives, lærer bedre.»¹⁵

Kommuner og fylkeskommuner har et særskilt ansvar for oppfølging av Kompetanseløftet, både som eiere av barnehager og skoler og som ansvarlig for fellestjenester som PP-tjenesten,

¹² Retningslinjer for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring

¹³ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-01-26-230> pkt. 1.2

¹⁴ Stortingsmelding 6

¹⁵ Stortingsmelding 6, første setning

helsetjenester og sosiale tjenester. Private barnehager og friskoler skal delta i Kompetanseløftet på lik linje som de kommunale.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis ble innført i 2020, med forutsetning om at midlene til kompetanseløftet skulle trappes opp årlig til og med 2024. Fra 2025 er det ønskelig fra Udir side at kompetanseløftet blir en varig ordning.¹⁶

Tre sentrale målsetninger for Kompetanseløftet er:¹⁷

- å se det pedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet i en sammenheng
- å utvikle kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og vite når man må be om spesialisert hjelp og veiledning
- å utvikle samarbeidskompetanse og bygge et godt lag rundt barna

Laget rundt barnet utover enhetens ansatte kan være:

- PPT
- Barnevern
- Skolehelsetjenesten
- Helsestasjon
- Psykisk helsevern
- Foreldre

Mål fra Kunnskapsdepartementet 2022, sektormål

Kunnskapsdepartementet har fastsatt følgende sektormål for barnehagen og grunnsopplæringen. Det overordnede målbildet skal danne grunnlag for prioritering av faglige mål og temaområder, og for utvikling av nye tiltak og virkemidler (jf. Tildelingsbrev til utdanningsdirektoratet 2022).

I Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring er målene for barnehage og skole skissert slik:

Mål for barnehage

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø
- Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet

¹⁶<https://www.udir.no/om-udir/udirs-svar-pa-oppdrag-fra-kunnskapsdepartementet/lokal-kompetanseutvikling-og-videreutdanning-svar-pa-oppdrag-2023-013/tilskuddsordning-for-barnehage--og-skoleutvikling/>

¹⁷ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-01-26-230>

Mål for skole

- Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø.
- Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle lykkes i opplæringen og utdanningen

Utdanningsdirektoratet fremhever fire mål i sin beskrivelse av Kompetanseløftet:

Målet er at:

- alle barn og elever opplever å få et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole
- alle barn og unge skal få mulighet til utvikling, mestring, læring og trivsel uavhengig av sine forutsetninger.
- barnehager, skoler, PP-tjenesten og andre i laget rundt barnet og eleven må jobbe sammen for å skape et inkluderende fellesskap.
- det pedagogiske tilbudet må tilpasses slik at alle får et best mulig utgangspunkt for utvikling og læring.

2.4 Hva er et inkluderende fellesskap?

“Et inkluderende fellesskap” handler om at alle barn og elever skal oppleve et faglig, sosialt og et psykologisk fellesskap - dette gjelder uansett om de har behov for tilrettelegging eller ikke. Målet er at alle barn skal lære mest mulig og de skal ha det trygt og godt i barnehagen – og på skolen. De skal oppleve å ha et godt og tilpasset tilbud.

Inkludering handler om at de skal oppleve at de har en naturlig plass i fellesskapet. De skal føle seg trygge og de skal erfare at de er betydningsfulle. *“Dessuten skal elevene også medvirke i utformingen av sitt eget opplæringstilbud.”*¹⁸

*“Kort sagt, inkludering handler om å skape et læringsmiljø der alle har en naturlig plass, der mangfold verdsettes, og der alle gis mulighet til å delta og utvikle seg.”*¹⁹

Vi spurte deltakere i Kompetanseløftet - skole 2023/2024 hva de la i begrepet “inkluderende praksis”. Ordskyen taler for seg.

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=1>

¹⁹ <https://www.statped.no/temaer/inkludering2/hva-er-inkludering/>

2.5 Erfaringene med tilskuddsordningen 2023/2024

I perioden 2023/2024 deltok 46 barnehager og 23 skoler i ReKomp, DeKomp og Kompetanseløftet. I "Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre Agder – samarbeidet 2024/2025 omtaler vi kompetansehevingen som tilskuddsordningen (TSO) som en samlebetegnelse.

Bakgrunnen er blant annet fordi man har erfart at tematikkene i ReKomp og DeKomp overlappet tematikkene som hadde sin naturlige plass i Kompetanseløftets intensjoner om inkludering, deltakelse og tidlig innsats for alle barn. Vi skal fortsette med barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling. Våre evalueringer og erfaringer viser at kompetanseheving basert på barnehagenes - og skolenes behov fungerer svært godt. Barnehagene og skolene kartlegger egne utviklingsområder og utvikler sitt profesjonsfellesskap.

Høsten 2023 ble det arrangert fellessamlinger for alle ansatte i barnehagene som deltok i Kompetanseløftet. 1. februar gjennomførte vi "Fagdag for barnehageansatte" der 700 ansatte fra barnehagesektor deltok og tematikken var Lekens betydning - fra ulike vinkler. Våren 2024 er det gjennomført og planlagt fellessamlinger for deltagende skoler. Disse gjennomføres både på dagtid og på ettermiddagstid slik at alle fagarbeidere, assistenter, miljøarbeidere, og ansatte på SFO også skal få mulighet til å delta. Erfaringene fra fellessamlingene vil tas med videre i 2024/2025.

Kompetanseløftets intensjoner om å styrke laget rundt barnet er en målsetting vi jobber mot i 2024/2025. I tillegg til nettverkssamlinger skal vi ha møtepunkter og samlinger der også laget rundt barnet er representert.

2.6 Soneinndeling i 2024/2025

Fra høsten 2024 tar Østre Agder - samarbeidet utgangspunkt i tre soner.

Sone 1 er Arendal kommune, sone 2 er Grimstad kommune og sone 3 er kommunene Froland, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Organiseringen i planen tar utgangspunkt i soneinndelingen. Utgangspunkt for soneinndelingene baserer seg på et ønske om å jobbe bedre og tettere sammen med administrativt nivå, samt PPT og andre i laget rundt barnet.

Soneinndelingen gir oss mulighet til i større grad å jobbe med laget rundt barnet og få en sterkere forankring i kommunene. Tilskuddsordningens intensjoner og mål kan dermed sees i sammenheng med planer og satsingsområder som allerede eksisterer i kommunene/sonene. Tematikker fra eksempelvis Forebyggende plan, kompetanseutviklingsplaner og BTI satsingen kan være områder som knyttes opp mot tilskuddsordningen. Ved å bygge en felles faglig grunnmur og ved å treffe lokale behov er mulighetene større for å lykkes med å nå tilskuddsordningens mål, enten det er i den enkelte barnehage, skole eller på det administrative nivået.

Kompetansebehovet skal vurderes ut fra de utfordringene som blir avdekket om inkludering og tilrettelegging, og hvordan man ønsker å forbedre situasjonen. Dette gjøres enten på enhets-, kommunalt-, sone- eller regionalt nivå.

Utviklingsbehov og tematikker skissert under baserer seg på blant annet på:

- Lokale utviklingsbehov fremkommet fra barnehager - og skoler i 2023/2024
- Innspill fra enkeltkommuner, Oppvekstforum og Fagutvalg for barnehager
- Dialog, forskning, fagrapporter
- Tilstandsrapporter og forebyggende planer i regionen

Prioriterte kompetanseutviklingsbehov i Kompetanseløftet må vurderes hos ledere på administrativt nivå og PP-tjenesten.

2.7 Kompetanseutviklingsbehov

Skole og utdanningsrett:

- NY opplæringslov 1.18.2024
- Inkludering og deltakelse for elever med rett til individuell tilpasset opplæring (ITO)
- Medvirkning

Barnehage - inkludering og deltakelse for av:

- Barn med rett til spesialpedagogisk hjelp
- Barn rett til individuell tilrettelegging
- Medvirkning

Barnehage - og skole

- Barnehage – og skolekultur
- Lederstøtte for styrer eller skoleledere
- Faglig, sosial og psykologisk inkludering
- Flerkulturelle – og flerspråklige barn
- Voksenrollen
- Foreldresamarbeid
- Alvorlig skolefravær
- KI (Kunstig intelligens) i opplæringen

Inkludering og tidlig innsats i praksis

Hvordan møte barn med spesialpedagogiske behov? Hvordan får til opplevd deltakelse sosialt, faglig og psykologisk for denne gruppen?

- Barn med utfordrende atferd / de stille barna
- Barn med nevroutviklingsforstyrrelser
- Lese -, skrive- og matematikkvansker
- Språk, tale og kommunikasjon
- Dysleksivennlige skoler

Laget rundt barnet

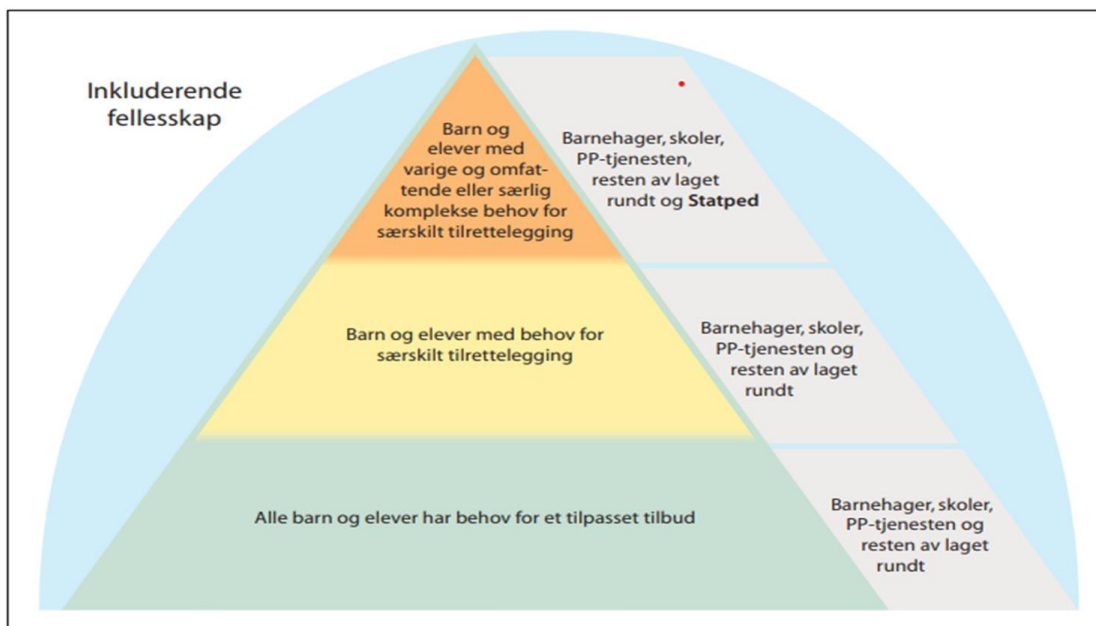
- Samarbeid og samhandling mellom velferdstjenester
- Alvorlig skolefravær (bekymringsfullt skolefravær)
- Tidlig innsats knytta mot risiko – og beskyttelsesfaktorer
- Utfordringer med psykisk helse - samarbeid med 2.linjetjenesten
- Nettverksmøter

De ovennevnte punkter overlapper hverandre. Tett dialog med UiA avgjør i hvilken grad faglig bidrag kan innfris gjennom ordningen.

2.8 Sosial, faglig og psykologisk deltakelse for alle barn og elever - uansett

Utviklingsbehovene fremkommet i Østre Agder - samarbeidet i 2023/2024 dekker godt det Stortingsmelding 6 legger vekt på når det gjelder inkluderende fellesskap, deltakelse og tidlig innsats. For å oppnå økt faglig, sosial og psykologisk inkludering må man jobbe på de tre områdene vist i modellen²⁰ under som handler om alle barn, barn som har behov for særskilt tilrettelegging og/eller barn som har varige, omfattende eller særlig komplekse behov.

²⁰ Forklaring av de ulike nivåene bygger på modellen i Stortingsmelding 6

Figur 7.1 Innsats rettet mot tre nivåer av behov

Alle barn og elever

Det ordinære tilbudet omfatter alle barn og elever og må være godt tilpasset og inkluderende (nivå 1 i figur 7.1). For å få god kvalitet på det ordinære tilbudet og lykkes med å skape et inkluderende fellesskap er det nødvendig med god kompetanse i barnehager og skoler og et godt samarbeid i laget rundt barna og elevene. PP - tjenestens, og andre tjenesters, forebyggende rolle er viktig i denne sammenhengen.

Innsatsen på nivå 1 kan være:

- Inkluderende læringsmiljø
- Tidlig innsats
- Tilpasset opplæring
- Universell utforming

Relativt høyfrekvent

Mange barn har i kortere eller lengre perioder behov for særskilt tilrettelegging. Det kan innebære tilrettelegging innenfor det ordinære tilbudet, for eksempel gjennom intensiv opplæring i en avgrenset tidsperiode, eller det kan være nødvendig med særskilte tiltak, som spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning (nivå 2 i figur 7.1).

Kommuner og fylkeskommuner må kunne tilrettelegge godt for barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. For å få til dette er det nødvendig at det er god spesialpedagogisk og annen relevant kompetanse i barnehager og skoler, i tillegg til at de må få støtte fra PP-tjenesten og resten av laget rundt barna og elevene. PP-tjenestens arbeid innebærer både vurderinger av om den enkelte trenger særskilte tiltak, og støtte til å tilrettelegge læringsmiljøet slik at alle kan få et inkluderende tilbud.

Innsatsen på nivå 2 kan rettes mot:

- Språk, tale – og kommunikasjon
- Lesing/skriving
- Matematikk
- Generelle lærevansker
- Autismespekterforstyrrelser (ASF) - alle typer autisme
- Adferdsvansker
- Alvorlig skolefravær
- Lette, moderate og alvorlige psykiske problemer
- Omsorgssvikt
- Tilknytningsvansker

Relativt lavfrekvent

Noen barn har varige, omfattende eller særlig komplekse behov for tilrettelegging (nivå 3 i figur 7.1). Det er viktig at barnehager, skoler og PP-tjeneste har god kompetanse for å kunne ivareta denne gruppen i et inkluderende fellesskap. Det vil i tillegg som regel være behov for at Statped inngår i laget rundt disse barna og elevene og bidrar med sin spisskompetanse slik at de kan få et godt tilrettelagt tilbud. Det vil også ofte være behov for et godt samarbeid med både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten for å skape et godt og koordinert lag rundt disse barna og elevene.

- Syndromer/ sjeldne diagnoser
- Multifunksjonshemming
- Ervervet hjerneskade
- Nedsatt hørsel
- Nedsatt syn
- Somatiske sykdom (epilepsi/ diabetes)

Forskning viser at forekomsten av mobbing er høyere blant elever med nedsatt funksjonsevne.

²¹ Av den grunn må man ha et ekstra blikk på barn med *“en særskilt sårbarhet”* som kan være personlige forhold ved barnet som f.eks. funksjonsevne, at barnet har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker, eller forhold ved barnets familie- og hjemmesituasjon.^{22/23} Plikten er omfattet av både barnehageloven kap. 8 og Opplæringsloven kap. 9A.

²¹ Kilde; NOU 2015: 2 Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø. Oslo

²² Prop. 96 L (2019–2020) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak). Endringer i folkehøgskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m. (samleproposisjon)

²³ Prop. 57 L (2022–2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Del 3 Arbeidsmetoder 2024/2025

Tilskuddsordningen vil i 2024/2025 i større grad enn tidligere omfatte Kompetanseløftet og laget rundt barnet. Ved god kommunikasjon og forutsigbar struktur med hver enkelt sone kan vi få til dette. Barnehage - og skolebasert kompetanseutvikling vil i hovedsak være preget av det barnehagene og skolene selv ønsker å utvikle basert på egen hverdag i egen enhet. Samtidig skal kompetanseutviklingen sees i sammenheng med satsingsområder i den enkelte kommune, sone og nasjonale føringer.

Kunnskapsdeling i lærende organisasjoner skjer gjennom å stille spørsmål med hvorfor vi gjør ting som vi gjør, og ikke bare med hvordan vi gjør ting.²⁴

3.1 Hvem kan delta?

Målgruppen i tilskuddsordningen er:

- Barnehage - og skoleeiere
- Styrere, pedledere og rektorer
- Ansatte i kommunale- og private barnehager og skoler
- PPT

3.2 Organisering av ulike tiltak 2024/2025

Vi skal samarbeide med den enkelte barnehage, skole, sone og UiA for å nå målene og intensjonene i tilskuddsordningen.

3.3 Soner og “utviklingsteam”

Ny sone-organisering ble foreslått med formål om å komme tettere på det kommunale leddet, hele laget rundt barnet og en helhetlig satsing. Gjensidig kommunikasjon og god dialog med i sone 1,2 og 3 blir avgjørende for kompetanseutviklingens forankring og fremdrift. Det er derfor nødvendig med en referansegruppe vi har valgt å kalle et “utviklingsteam” i hver sone. Denne skal i samarbeid med koordinatorene legge til rette for gode prosesser og treffende tiltak i egen sone eller på tvers av soner. Representanter for det administrative nivået innen barnehage, skole og

²⁴ (Argys & Schön, 1996).

PPT bør delta. "Utviklingsteamene" etableres i løpet av våren 2024. Sone 3 har flere kommuner med forskjellige samarbeid som skal tas hensyn til som blant annet PPT, barnevern og Oppfølgingsordningen.

Høsten 2024 legges det til rette for videre planlegging av hensiktsmessige samarbeidsformer.

Tiltak kan rettes mot ulike nivåer:

- barnehage - og skoleeier nivå, PPT og andre i laget rundt barnet
- PPT
- ledernivå på den enkelte enheter
- «Styrerstøtte» på tvers av sonene med forbehold om antall deltakere
- «Pedagogisk lederstøtte» tilbys i oppstarten til 9 barnehager
- Barnehage- og skolebaserte kompetansehevingstiltak - nettverkssamlinger
- Fellessamlinger for hele personalet

Høsten 2024 vil skoleledere fra Østre Agder - samarbeidet blir prioriterte deltakere på etterutdanningen for skoleledere gjennom UiA - Pedagogisk ledelse av skolebaserte læringsprosesser.

Aktuell organisering kan være:

- Samlinger laget rundt barnet i soner / kommunenivå for ppt, styrere og rektorer
- Nettverkssamlinger på tvers av soner der aktuelle tematikker eller lokale behov løftes frem
- Samlinger der de som ofte jobber tettest på barna med spesielle behov får mulighet til å delta eks. fagarbeidere, assistenter, miljøterapeuter mm
- Oppfølging av den enkelte barnehage/skole
- Fellessamlinger eller fagdager

3.4 Barnehage - og skolebaserte samlinger

Både erfaring og forskning viser at for å få til endring i egen organisasjon må man ha kunnskap om og ferdigheter i å drive utviklingsarbeid. Høsten 2024 ønsker vi igjen å starte opp barnehagebaserte nettverkssamlinger i hver sone.

Overordnet tematikk vil være «Inkludering og spesialpedagogikk». I nettverkssamlinger vil vi legge vekt på hvordan man best mulig utøver utviklingsarbeid i egen organisasjon. I de lærende nettverkene skal det gis faglig påfyll og direkte støtte for å sette deltagere i stand til videre implementering i egen enhet. Barnehage - og skolebasert kompetanseheving vil benytte lærende nettverk som arbeidsmetode.

3.5 Hva skjer på nettverkssamlingene våre?

Nettverkssamlingene blir planlagt i samarbeid mellom styrere og rektorer som representerer nettverkets planleggingsgruppe, UiA og koordinatorene for samarbeidet. Erfaringene viser at denne dialogen er nødvendig for å treffe nettverkssamlingene faglig og metodisk. Sektors behov og spissingen mot tematikk sees på som viktig for at nettverkssamlingene skal bli relevante og at dermed praksisendring kan skje.

Organisering av barnehage - og skolebaserte nettverkssamlinger

- Nettverkssamlinger går over minimum tre semesteret
- Prinsippene om lærende organisasjoner legges til grunn
- Samlinger gjennomføres, september - november / februar - mai
- Mellomarbeidsfaser
- Fellessamlinger for hele personalet i barnehage og skole
- Fagdager ansatte i barnehage/ og eller skole

Kompetansehevingen foregår fra høsten 2024 til og avsluttes i november 2025.

Vi organiserer nettverkssamlingene etter dialogkonferansemodellen som i praksis består av fire deler.²⁵

²⁵ Thorbjørn Lund og Dialogkonferansemodellen

Oppdeling av dagene på nettverkssamling ser ofte slik ut:

Faglig innlegg kan være teori, forskning og faglitteratur som presenteres i plenum. Det kan også være en forelesning om et spesifikt tema. UiA eller deltakende barnehage – og skoler er naturlige bidragsyter til denne delen.

Erfaringsdeling er praksisfortellinger fra barnehager eller skoler som man deler i plenum. Målet er å kjenne seg igjen og skape refleksjon. Det ville legges vekt på erfaringsdeling og tid til refleksjon i etterkant.

Refleksjoner og dialog rundt prosess og tema handler om hvordan man vil ta stoffet/kunnskapen videre med tilbake til egen organisasjon.

Milepælsplan og Teams-grupper

Det vil bli utarbeidet en såkalt "milepælsplan" som gir oversikt om nettverkssamlinger, «fot i bakken møter" og fagsamlinger m.m. Den såkalte "milepælsplanen" er dynamisk og lages i samarbeid med deltakere og UiA. Det etableres Teams-grupper der kommunikasjon foregår. Foredrag, tips og gode ideer deles her.

3.6 Hva skjer "hjemme" mellom nettverkssamlingene våre

Barnehager, skoler og/eller kommuner jobber mellom nettverkssamlingene. Mellomarbeidet blir avtalt i nettverket. Mellom hver samling er det avtalte møter (en times tid) der barnehagene og skolene kan få støtte fra hverandre eller koordinatorene. Disse møtene kalles #fotibakkenmøter. Her er det rom for dialog rundt fremdrift, utvikling, tilbakemeldinger og eventuelle tips. Møtene er også avgjørende i planleggingen av nettverkssamlingene.

En enkel prosjektskisse og fremdriftsplan utarbeides av hver enkelt barnehage - og skole som grunnlag for videre prosess og implementering. Dette er dynamiske dokumenter som ikke er hogd i stein, men som hjelper deltakerne til å forankre kompetanseutviklingen i egen organisasjon.

Utveksling av både gode og dårlige erfaringer og kollektive refleksjoner er viktig i det lærende nettverket. Dette tas med fra egen enhet tilbake til nettverkssamlingene.

3.7 Forventninger til deltakende barnehager, skoler og kommuner

Forventningene baserer seg på erfaringer, og tilbakemeldinger fra Oppvekstforum og Fagutvalg for barnehager.

- “Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre Agder – samarbeidet 2024/2025 bør kommuniseres ut på et politisk og administrativt nivå i sonene.
- Handlingsplanen er en naturlig del av dialogen med involverte parter og kommuniseres ut til enhetene og deltakerne.
- Man må bør forstå prinsippene og teorigrunnlaget rundt kapasitetsbygging og det å være deltaker i et profesjonelt læringsfellesskap
- Man må skape en felles grunnmur
- Aktiv deltakelse og motiverte deltakere er et viktig prinsipp
- Svare på evalueringer og gi tilbakemeldinger - både ris og ros

Del 4 Lovverk og andre styringsdokumenter

4.1 Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage - og grunnopplæring²⁶

Tilskuddsordningen skal bidra til å øke kompetansen og kvaliteten i barnehager, grunnskoler og videregående skoler, i kommuner og fylkeskommuner, og hos universiteter og høyskoler.²⁷ I “Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring” står det at det skal etableres partnerskap mellom kommunen og universitetet. Partnerskapet skal utarbeide et beslutningsgrunnlag til samarbeidsforum i form av behov, prioriteringer og planer.

Målet for tilskuddsordningen er økt kvalitet gjennom styrket kollektiv kompetanse i barnehager og skoler. Kompetanseutviklingstiltak skal være basert på lokale behov, og være organisert gjennom partnerskap med universitet eller høyskole. Partnerskapene mellom praksisfeltet og universiteter og høyskoler skal også bidra til å styrke lærerutdanningene.²⁸

²⁶ [Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring - Lovdata](#)

²⁷ [Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring \(udir.no\)](#)

²⁸ ibid

4.2 Ansvar kommune, ledere og utviklingsveiledere

Det er barnehage- og skoleeiere i den enkelte kommune som har ansvar for at virksomhetene drives i samsvar med lov- og regelverk, og dette omfatter også et ansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte, jf. rammeplan for barnehagen kap. 2 og opplæringslovens § 10-8.

Hva har kommunen ansvar for?

I Kompetanseløftet har kommunen og fylkeskommunen i tillegg til å være skoleeier, barnehagemyndighet og barnehageeier et ansvar for å sikre laget rundt barna og elevene. Det kommunale tverrsektorielle ansvaret gjelder for barn og elever både i offentlige og private barnehager og skoler.

Kommunaldirektørene har utfra kommuneloven et samordningsansvar, det betyr at kommunen må samordne og inkludere PPT og andre støttefunksjoner i relevante tiltak.²⁹

Hva har styreere og rektorer ansvar for?

Ledere i barnehager og skoler har ansvar for planlegging, involvering og gjennomføring av kompetansetiltak blant de ansatte, med god støtte fra barnehage- og skoleeiere og universitet eller høyskole. Ledere har en viktig rolle i å sikre at de ansatte er involvert i vurdering av kompetansebehov. Gode kollektive prosesser i den enkelte barnehage og skole om styrker, utfordringer og kompetansebehov bidrar til utvikling av gode og treffsikre kompetansetiltak.

Ledere har også et viktig ansvar for å bidra til et godt partnerskap med universitet eller høgskole, gjennom å invitere dem inn i de lokale prosessene og vurderingene.³⁰

²⁹ [Kilde: Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring \(udir.no\)](#)

³⁰ ibid

Hva har koordinatorene ansvar for?

Koordinatorne skal i samarbeid med de åtte kommunene/sonene og UiA blant annet planlegge, iverksette, koordinere og bidra til gjennomføring av tilskuddsordningen.

Målet med (TSO) er å styrke kunnskap, holdninger og ferdigheter (kompetanse) som kan bidra til et likeverdig tilbud og som fremmer utvikling, læring og trivsel hos alle barn og unge. Samhandling og dialog med deltakende barnehager, skoler og kommuner er en del av oppgaven. Kunnskap om den enkelte kommunes/enhets kompetansebehov, oppdatert kunnskap om statlige og lokale styringsverktøy, relevant oppdatert forskning, regelverkskompetanse og fysisk tilstedeværelse på alle arenaer er nødvendig.

4.3 Alt henger sammen med alt, eller?

Kommunes etablerte utviklingsarbeid og satsinger bør sees i sammenheng med Kompetanseløftet. Oppvekstreformen og «Plan for forebygging for kommunenes arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer» er et eksempel på planer og områder der tematikker knyttet til tilskuddsordningen overlapper hverandre. Endringer i velferdstjeneste lovgivninga, tilsyn i barnehage – og skole, kommunens egne kompetanse – og utviklingsplaner kan sees på i de ulike sonene. BTI-satsingen kan man dra nytte av inn i arbeidet med Kompetanseløftet i Østre Agder. Målene for BTI-satsingen på Agder samsvarer med intensjonene for ordningen:

- Tidlig innsats
- Helhetlig og koordinert oppfølging uten avbrudd
- Medvirkning

Kompetanseløftet legger større ansvar på barnehage – og skoleeier enn den enkelte enhet. Mange kommuner ser nå andre satsinger i sammenheng med tilskuddsordningen. Det er en generell større oppmerksomhet rundt tverrfaglig samarbeid.

- Endringer i velferdslovgivningen (2022) forsterker barnas rett til samarbeid på tvers av sektorer.
- BTI og «Forebyggende plan» – enkelte kommuner ser dette i sammenheng med Kompetanseløftet
- Noen kommuner har struktur for samarbeid og møter mellom barnehage, skole, oppvekst, PPT, helse, barnevern mm

Generelt må man se utfordringsbilde i egen kommune i sammenheng med påbegynte satsinger som f. eks dysleksi, læringsmiljø, alvorlig skolefravær, lek, inkludering av barn med funksjonsnedsettelse mm. PPT må kobles sterkere på innen temaene ASK, matematikk, nevroutviklingsforstyrrelser og alvorlig skolefravær.

Del 5 Ulike fora i Østre Agder - samarbeidet

Oppvekstforum, Fagutvalg for barnehager og Arbeidsgruppe for Kompetanseløftet har egne mandat.³¹

5.1 Oppvekstforum

Oppvekstforum er skoleeiers organ for samarbeid og koordinering av kompetanseheving i Østre Agder. Alle kommuner er representert med en leder innen oppvekst, leder for fagutvalg for barnehager i Østre Agder og Utdanningsforbundet. Østre Agder Interkommunale politiske råd ved utviklingsveileder ivaretar sekretariatrollen. I dette forumet fattes vedtak knyttet til den skolebaserte kompetanseutviklingen.

5.2 Fagutvalg for barnehage

Fagutvalg for barnehager i Østre Agder ble etablert i 2018. I Fagutvalg for barnehage er hver kommune representert med eier eller myndighet, to representanter fra Private barnehagers landsforbund, Fagforbundet og Utdanningsforbundet. Utviklingsveileder innehar sekretariatet også i denne delen av Østre Agder-samarbeidet. Fagutvalget fattes vedtak knyttet til den barnehagebaserte kompetanseutviklingen.

5.3 Partnerskap, ansvar og samarbeid med UiA

Partnerskapsavtale

Fra januar 2024 inngås det en ny partnerskapsavtale mellom UiA og nettverket. Avtalen er utarbeidet i dialog med nettverket og Samarbeidsforum, og avtalen har en varighet på 2 år i påvente av ny ordning som er skissert fra august 2025.

Intern organisering på UiA

UiA har en intern styringsgruppe som skal bidra til forankring av tilskuddsordningene på UiA. Styringsgruppen ledes av dekan for lærerutdanningene og består av dekan for fakultet for humaniora og pedagogikk, samt et utvalg instituttledere, vitenskapelige som jobber i ordningene og en tillitsvalgt fra en av fagforeningene.

Den daglige driften av tilskuddsordningene ivaretas av faglig leder og to koordinatorene som jobber tett med nettverkene for å kartlegge, planlegge, gjennomføre og evaluere aktivitetene i tilskuddsordningene.

³¹ <https://www.ostreagder.no/oppvekst/>

Faglig leder og koordinatorene gjennomfører semestervise møter med vitenskapelige/utviklingspartnere som jobber i de ulike ordningene og de ulike nettverkene. Hensikten med disse møtestedene er å forankre, kvalitetssikre og utvikle partnerskapet og bidra til at kunnskapen og erfaringene fra arbeidet i partnerskapet tilbakeføres til de ulike lærerutdanningene og andre relevante profesjonsutdanninger. Faglig leder for tilskuddsordningene møter også jevnlig i ledermøtene for lærerutdanningene.

UiA har opprettet en arbeidsgruppe bestående av representanter fra spesialpedagogisk-, allmenpedagogisk- og helse- og sosialfaglige utdanninger for å sikre det tverrfaglige oppdraget i Kompetanseløftet. Mandatet til arbeidsgruppen er:

- *Bidra til forankring av kompetanseløftet på UiA*
- *Bidra ifb med vurdering av søknader*
- *Følge eksterne bidrag (eksempelvis Statped /RVTS/Dysleksi Norge) og bidra til å avklare hva UiA trenger av kompetanse videre*
- *Faglige bidrag inn i ordningen*
- *Bidra til å finne andre relevante utviklingspartnere i eget fagmiljø*
- *Bidra inn i evaluering av ordningen*

Fokusområder på UiA

Langsiktighet

UiA jobber med å finne utviklingspartnerne som kan jobbe langsiktig i samme nettverk for å sikre best mulig kontinuitet i utviklingsarbeidet.

Forutsigbarhet

UiA tilstreber at hvert nettverk har en hovedkontakts person, kalt UP1, som har i oppgave å være i tett dialog med koordinatorene for nettverket i forhold til overordnet planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsarbeidet.

Bærekraft

UiA har i dialog med nettverkene gjennomgått økonomien og avklart ressursnivået som UiA kan bidra med innenfor de økonomiske midlene som tildeles.³²

³² Teksten under punkt 5.3 er i sin helhet hentet fra UiA 17.01.2024 som innspill til søknad/ plan til statsforvalteren i Agder

Samarbeidet skal bidra til at kompetansetiltakene blir forskningsbaserte, praksisrettede og relevante. Involvering av UiA tidlig i prosessen er viktig for at tiltakene skal svare på behovene tjenestene i kommunen har. Ved behov kan UiA hente ekstern kompetanse.

Det er et tett samarbeid med utviklingsveilederne og UiA. I partnerskapet er det gjensidig respekt, kunnskapsutvikling og prinsippene rundt læringsløyfen blir etterlevd. UiA skal bidra med forskningsbasert kunnskap i møte med praksisfeltet og legge til rette for at erfaringene fra styrker lærerutdanningene. Det er nødvendig med god dialog mellom skoleeierne, barnehagemyndighet og barnehageeiere og utviklingsveiledere om ansvar, roller, innhold og arbeidsmåter.

Statped

Statped har en viktig plass i kompetanseutviklingsarbeidet, fordi kommunene i fremtiden skal utføre og ivareta oppgaver som i dag ligger under Statpeds ansvar. I 2021 innledet man et samarbeid med Statped etter å ha kartlagt behovene til PP-tjenesten i Østre Agder. I 2023 fikk PP-tjenestene har kompetanseheving i ASK og matematikk.

I 2024 vil vi videre samarbeidet med utgangspunkt i kompetansebehovene som fremkommer. I en overgangsperiode på fem år (2020-2025) skal det bygges kompetanse i kommuner og fylkeskommuner parallelt med omstillingsarbeidet som foregår i Statped. I løpet av denne perioden skal de lokale aktørene være i stand til å håndtere de vanligste utfordringsområdene selv.

Målgruppene omfatter ansatte i PP-tjenesten, barnehagene, skolene og eiernivåene og andre tverrfaglige tjenester i kommunene og fylkeskommunene som inngår i laget rundt barnet og eleven.

5.4 PP – tjenestene i Østre Agder - sonene

Tjenesten er ulikt organisert. Kommunene Arendal, Åmli, Grimstad og Froland drifter egen PP-tjeneste. Det er et interkommunalt samarbeid om fagfeltet i de fire kommunene, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Gjerstad. Risør er vertskommune.

PP-tjenesten er en viktig aktør i Kompetanseløftet. PP-tjenesten skal hjelpe barn, elever, lærekandidater, lærlinger, praksisbrevkandidater og voksne med behov for særskilt tilrettelegging. Hensikten er at de får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PP-tjenesten skal også hjelpe barnehager og skoler med å legge til rette for barn og elever med særskilte behov. På systemnivå skal PP-tjenesten hjelpe barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling slik at de tilrettelegger for barn og elever med særskilte behov. PP-tjenesten skal samarbeide med barnehager og skoler om tidlig innsats og forebygging. Tjenesten skal gi generell støtte til god faglig og sosial utvikling for barn og elever.

5.5 Arbeidsgruppe for Kompetanseløftet

Det ble i 2021 etablert en arbeidsgruppe for Kompetanseløftet. Alle kommunene er representert. Mandatet for arbeidsgruppa ble revidert i mars 2023. Ifølge mandatet avsluttes denne arbeidsgruppa når handlingsplanen for 2025 er godkjent av Østre Agder oppvekstforum.

5.6 Økonomi

Østre Agder-samarbeidet prioriterer å bruke deler av tilskuddet til koordinasjon av tilskuddsordningen i regionen. Videre vil samarbeidet legge vekt på å støtte barnehagene og skolene økonomisk i kompetansehevingen for å bidra til at målene nåes. Sist, men ikke minst utgjør utgifter knyttet til å arrangere nettverkssamlinger og fagsamlinger en stor andel av budsjettet til Østre Agder.

Østre Agder-samarbeidet har også en omfattende egeninnsats i arbeidet med tilskuddsordningen. Koordinatorer, oppvekstledere og lønn til styrere, rektorer og lærere utgjør brorparten av budsjettet for regionen.

Del 6 Ord det kan være lurt å ha en felles forståelse av

Kompetanse:

“Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.»³³

Barnehagebasert kompetanseutvikling:

“Barnehagebasert kompetanseutvikling” er en måte å jobbe på der ledelsen og hele personalet deltar i en felles utviklingsprosess. Dette øker muligheten for felles læring og endring av eksisterende praksis. Barnehagebasert kompetanseutvikling skal være en støtte til å iverksette rammeplanen på en god måte. Det vil si at rammeplanen er utgangspunkt for all kompetanseutvikling i barnehagen.”³⁴

³³ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stottemateriell-til-overordnet-del/film-kompetansebegrepet/>

³⁴ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/barnehagebasert-kompetanseutvikling/>

Skolebasert basert kompetanseutvikling:

“Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid.»³⁵

Lærende felleskap:

“Ansatte som reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av pedagogiske opplegg, utvikler en større forståelse av god praksis. Barnehager, skoler, SFO, PP-tjenesten og fagopplæring bør legge til rette for lærende fellesskap.»³⁶

Lærende nettverk:

“Lærende nettverk er en metode som bidrar til at ansatte i barnehage og skole etablerer arbeidsformer som bidrar til endring og videreutvikling av praksis.” Lærende nettverk er en utviklingsstrategi som skal skape forståelse av hva en gitt tematikk i barnehage og skole er. Samtidig skal metoden bidra til å løse utfordringer der enhetene har for svak praksis innenfor området det arbeides med.³⁷ Hensikten med lærende nettverk er å skape kollektiv læring og endring gjennom erfaringsdeling, kollektiv refleksjon, tilgang til ny kunnskap, nye idéer og inspirasjon. «(Holmquist, 2015).

Kapasitet:

“Kapasitet er ferdigheter, motivasjon, kunnskap og holdninger som er nødvendige for å implementere innovasjoner, noe som eksisterer på individuelt nivå, organisasjonsnivå og samfunnsnivå.”³⁸

Profesjonelle lærende fellesskap (PLF):

“Kjennetegnes ved at ledere og ansatte reflekterer over felles verdier og videreutvikler sin praksis. Lærende lederskap er avgjørende, der leder inviteres til å analysere nåsituasjonen, rette blikket fremover mot ønsket situasjon og sammen med de ansatte vurdere hvilke tiltak som vil fremme utvikling. Ledere har et særlig ansvar for å legge til rette for at alle får brukt sine sterke sider, oppleve mestring og utvikle seg”. (Stoll et al.,2006).

³⁵ Plan for skolebasert kompetanseutvikling, Udir.no

³⁶ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/utvikle-praksis>

³⁷ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/utvikle-praksis/ideer-til-levende-moter-og-hvordan-utvikle-praksis/larende-nettverk/>

³⁸ Wandersman et al., 2006 s. 269 Kapasitetsbygging i barnehage, skole og PPT

Tidlig innsats:

“Grunnlaget for utvikling og læring blir lagt i barnas første leveår. For at vi skal lykkes med å inkludere alle barn i fellesskapet er det avgjørende med et systematisk arbeid og god samhandling mellom alle aktører innenfor oppvekst - og utdanning allerede fra svangerskapsomsorgen og gjennom hele oppveksten og "utdanningsløpet.”³⁹

Inkludering:

“Inkludering handler om å tilpasse læringsmiljøet til mangfoldet blant barn og elever, og gi alle reell mulighet til å delta i det faglige og sosiale fellesskapet. "Et inkluderende læringsmiljø verdsetter mangfold, noe som ifølge forskning er en helt nødvendig forutsetning for å skape et inkluderende læringsmiljø.”⁴⁰

Inkludering handler ifølge Per Haug⁴¹ (2024)

- Fellesskap
- Deltakelse
- Medvirkning
- Utbytte

Fellesskap: alle elever skal bli medlemmer av en klasse eller en gruppe, slik at de får ta del i det sosiale livet der, sammen med alle andre

Deltakelse: Det vil si å ha mulighet til direkte engasjement i meningsfylt aktivitet. Ekte deltakelse forutsetter at en er i stand til å gi et bidrag til beste for fellesskapet, og at en er i stand til og får lov til å nyte av det samme fellesskapet. (Tilpasset opplæring som viktig virkemiddel)

Medvirkning: Alle stemmer skal høres. Alle elever og deres foresatte skal ha mulighet til å bli orientert, få uttale seg og påvirke det som gjelder deres egne interesser i opplæringen.

Utbytte: Alle elever skal ha rett til en opplæring som er til gagn for dem, både sosialt og faglig. Ved særskilt interesse vil samarbeidet dele budsjett.

³⁹ Meld. St. 6 (2019–2020) - Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO:

⁴⁰ <https://www.statped.no/temaer/inkludering2/hva-er-inkludering/>

⁴¹ Haug, P. (2014). Dette vet vi om inkludering. Gyldendal.

Del 7

7.1 Bakgrunn for ordningen:

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-01-26-230>

[Meld.St.19 \(2015–2016\)](#) Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen

[Meld.St.21 \(2016–2017\)](#) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, Kompetanse for fremtidens barnehage – revidert strategi 2018-2022

[Meld.St.6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.](#)

NOU 2023:1 (2023) Kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i skolen — Et kunnskapsgrunnlag

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-1/id2961070/>

Statped <https://www.statped.no/temaer/inkludering2/>

7.2 Anbefalt filmsnutter og kompetansepakker

Kort film om tilskuddsordningen:

<https://www.utdanningsforbundet.no/fylkeslag/trondelag/nyheter/2023/hva-er-tilskuddsordningen/>

Film: Barnehagebasert kompetanseutvikling

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/barnehagebasert-kompetanseutvikling/>

Nettbaserte kilder:

[Kompetansepakke om inkluderende praksis \(udir.no\)](#)

7.3 Anbefalt litteratur

Kapasitetsbygging i barnehage, skole og PPT <https://www.akademika.no/pedagogikk-og-samfunnsvitenskap/pedagogikk/kapasitetsbygging-i-barnehage-skole-og-ppt/9788202783778>

Barnehagebasert kompetanseheving

<https://www.fagbokforlaget.no/Barnehagebasert-kompetanseutvikling/19788283720662>

Skolebasert kompetanseheving

<https://www.fagbokforlaget.no/Skolebasert-kompetanseutvikling/19788283722505>

Dette vet vi om - profesjonelle læringsfellesskap

<https://www.gyldendal.no/faglitteratur/pedagogikk-og-laererutdanning/serier-i-pedagogikk/dette-vet-vi-om-skolen/profesjonelle-laeringsfellesskap/p-10022350-no/>

Dette vet vi om inkludering

<https://www.ark.no/produkt/boker/fagboker/inkludering-9788205467224>

Barnehagekultur - utfordringer og muligheter

<https://www.fagbokforlaget.no/Barnehagekultur-utfordringer-og-muligheter/19788245037807>

Inkluderende læringsmiljø i barneskolen

https://cappelendamm.no/_inkluderende-laringsmiljo-9788202777661